

DÓRI ÉVA

Az amatőr alkotóművészet kiemelkedő eseményei 2009-ben

Az MMIKL Művészeti Programok Főosztályán a képző- és iparművészeti szakterületen folyó munka 2009-ben fokozott intenzitással zajlott. Köszönhető volt ez a XX. Amator Artium, azaz „a művészet szerelmesei” Országos Képző- és Iparművészeti Kiállítás záróeseményeként megrendezett Esszencia Tárlatnak és a hozzá kapcsolódó „Esszencia” Vizualis Konferenciának, de máris folytathatnám az új kezdeményezésként hirdetett I. Expresszió Alkotótábor megrendezésével, vagy az MMIKL Képzőművészeti Szabadegyetemi programok országos indításával.

Jelen írásomban a képzőművészet szakterületén végzett egyéves munkánk eredményeit szeretném közzétenni. (A többes szám itt a megyei partnerintézményeinkben dolgozó kollégáinkat jelenti, ők azok, akik tapasztalatukkal és önzetlen ténykedésükkel lendítették előre közös sikereinket.)

ESSZENCIA TÁRLAT

A XX. Amator Artium Országos Képző- és Iparművészeti Kiállítás csúcspontjaként 2009. május 8-án nyílt az **Esszencia Tárlat**, amely immár huszadik alkalommal szólította országos megmérettetésre hazánk nem hivatásos képzőművészeti alkotóit.

Intézetünk 60 éve gondozza az amatőr művészek tevékenységét. A patronáló munka kiemelkedő programja a háromévente meghirdetett verseny, melyre most országsszerte több mint 4000 alkotást neveztek be. A megyei előválogatókat követően Budapesten csaknem 400 munkát zsűriztünk, és a Vajdahunyad várban rendezett Esszencia Tárlaton 241 alkotótól 287 művet mutattunk be.

Esszencia Tárlat díjátadó – újdonságok

A XX. Amator Artium Kiállítás **Esszencia Tárlatának** megnyitó- és díjátadó ünnepségén mintegy 1000 fős vendégsereg előtt ünnepeltük a nem hivatásos alkotóművészek legjobbjait. A mára hagyományosan ez alkalomból kiosztott

kategóriadíjak mellett a jubileumi tárlat alkalmával szakmai díjak átadására is sor került.

Ezzel a díjjal azokat a kollégákat kívánjuk elismerni, akik az Amator Artium megyei tárlatainak megszervezésében a legkiemelkedőbb teljesítményt nyújtják. A kitüntetést egy közművelődési intézmény valamint egy, a vizuális területen eredményesen dolgozó szakember kaphatja. Az intézményi díjjal elsőként a Pest Megyei Közművelődési Intézet munkáját, az egyéni dicsérettel pedig Husz Kata, a Komárom-Esztergom megyei Kuny Domonkos Megyei Múzeum munkatársának közművelődési szakmai tevékenységét ismertük el.

Esszencia Tárlat

„Esszencia” Vizuális Konferencia

A kiállítás-megnyitót megelőzően, de a témához szorosan kapcsolódóan május 8-ára tanácskozást hirdettünk „Esszencia” Vizuális Konferencia címmel. Az amatőr alkotóművészeti szakterület képviselőinek, segítőinek és támogatóinak értekezése a nem hivatásos képző- és iparművészek képzési és bemutatkozási lehetőségeinek ismertetése köré szerveződött.

A konferencián 130 szakember és érdeklődő jelenlétében számos példaértékű kezdeményezésről tartottak értékes beszámolót előadónk.

„Esszencia” Vizuális Konferencia

Elsőként **Papné Kovács Éva**, a Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet munkatársa a Salgótarjánban csaknem két évtizede működő **Képzőművészeti szabadegyetem** történetét, eredményeit és hozadékait ismertette. A programot a megyében élő amatőr alkotók több fórumon is megfogalmazott igénye hozta létre, miszerint folyamatos képzési-továbbképzési alkalmakat szerettek volna. Az 1990-ben megrendezett első szabadegyetem helyszínei az idők során bár változtak, a részvételi aktivitás mindvégig egyenletes maradt. Az elméleti foglalkozások nem csak az alkotókörök számára kínálnak hasznos művészettörténeti, esztétikai, műelemzési ismereteket. A 30 fős törzsközönségben a nem hivatásos képzőművészek mellett a program rendszeres látogatói pedagógusok, óvónők, középiskolai diákok és a művészet iránt érdeklődő laikusok is. Eddig 84 előadást tartottak, sok esetben több mint 80 fő résztvevővel.

A kezdeményezés sikerét a csaknem két évtized, a résztvevők összetétele, száma is méltán alátámasztja. A pályázati és támogatói forrásból működtetett szabadegyetem mára a város egyik legnépszerűbb szellemi műhelyévé lett.

A **Budapesti Művelődési Központ** az egyik legválasztékosabb programcsomagot kínálja a fővárosi amatőr alkotók részére. A BMK kiváló kezdeményezéseit Vadócz Zsuzsanna művészeti osztályvezető mutatta be a konferenciának.

Az intézmény 25 éve rendezi a Vizuális Művészeti Hónapot, amely az alkotóknak pályázati úton nyújtja a nyilvános bemutatkozás lehetőségét. A megmérettetésen átlagosan 300 művész vesz részt. A pályaművek szakmai elemzése

iránti igény erősödésével ma már havonta egy alkalommal nyilvános képzőművészeti konzultációt is hirdetnek, ahova az alkotók elhozhatják munkáikat, és Bálványos Huba valamint Fiók László képzőművész vezetésével hallgathatnak építő kritikákat és hasznos technikai tanácsokat.

A gyakorlati ismeretek gyarapítását szolgálja a *Képzőművészeti mesterkurzus*, ami kéthavonta egyszer kétnapos intenzív elméleti és gyakorlati képzést nyújt a vizuális művészetek iránt érdeklődők számára. Kompozícióelméletről, az alak és környezetének kapcsolatairól, színtanról, esztétikáról szerezhetnek a hallgatók mindennapi gyakorlatban is alkalmazható ismereteket.

Szélesebb művészettörténeti és művészetelméleti képzést nyújtanak a Bálványos Huba vezette Művészet Közelről és a Ludmann Mihály művészettörténész vezette Szabadegyetemi programok. A *Művészet Közelről* című előadásorozat esztétikai megközelítésből vizsgálja az alkotóművészeti jelenségeket, produktumokat, míg a szabadegyetem művészettörténeti és történelmi megközelítéssel különböző korok jellemző művészeti jelenségeit taglalja.

2008-ban művészeti vásárok szervezésével is segítették az amatőr alkotók nyilvános bemutatkozását. A *BAK galéria* létrehozása ezen nyilvános művészeti vásárok nyomán született. Ez virtuális galéria, amit a BMK működtet nem hivatásos képzőművészek számára.

A *galeria.bmknethu* című honlapon az intézmény minden vizuális művészeti kezdeményezéséről, programjáról hasznos információkat közvetít. Elérhetőségük: www.bmknethu vagy a <http://galeria.bmknethu>.

Az **Országos Képző- és Iparművészek Társasága** tevékenységét Schéffer Anna, az egyesület elnöke mutatta be. A szervezet az egyetlen olyan országos hatókörű civil kezdeményezés, amely mintegy 400 fős tagságával a professzionális és az autodidakta alkotók számára közösségi és információs háttérrel nyújt. Rendszeresen szerveznek kiállításokat és tematikus festőversenyeket. A tagok nagyszámú jelentkezése mellett évente egy-egy katalógus elkészítésére is vállalkoznak (www.okit.hu).

Asztalosné Kocsis Enikő, a **martfői Városi Művelődési Központ és Könyvtár** igazgatója a Jász-Nagykun-Szolnok megyében évente megszervezett Amatőr Tárlat eredményeiről számolt be. A megyei közművelődési intézet segítségével minden évben megszólítják a térségben élő nem hivatásos alkotóművészeket. A Martfői Városi Művelődési Központ, mint befogadó intézmény ad helyet a kiállításoknak. A rendszeres bemutatkozási lehetőséghez vizuális művészeti előadások is kapcsolódnak, melyek a művészek nyilvánosságát és szakmai fejlődését segítik. Az amatőr tárlatok hozadéka továbbá, hogy általuk lehetővé vált az alkotókkal a folyamatos kapcsolatfenntartás.

A „**Művészetek Megyéje**” **Zala-Pannon Nemzetközi alkotótáborok** program bemutatását a zalaegerszegi Keresztury Dezső ÁMK munkatársai,

Prokné Tirner Gyöngyi és Nemes László programvezetők vállalták. A több évre visszatekintő, mára a határainkon is túlmutató alkotóművészeti kezdeményezés szervezőitől azokra a finanszírozási problémákra is megoldást láthattunk, amelyek sok esetben már a tervezési fázisban ellehetetlenítenek egy rendezvényt.

Zalában a megye településeinek első embereit kérték meg arra, hogy fogadjanak be egy-egy alkotóművészt a program idejére és gondoskodjanak vendéglátásukról, a főszervezők pedig a közös szakmai programok koordinálásával foglalatoskodnak. Így a megye különböző települései is bekapcsolódtak a nemzetközivé vált projektbe, ahol a hozzánk érkező művészek – amatőrök és profik – együtt is dolgozhattak. Ehhez az egyedülálló kezdeményezéshez Nemes László festőművész hozzáfűzte, hogy az egész szakmának ideje átgondolni, hogy miként lehetne a jövőben a nem hivatásosok számára szélesebb körben is megteremteni a professzionális alkotókkal való együttműködést és a közös munka lehetőségét.

A **Pest Megyei Közművelődési Intézet** főtanácsosa, Gaál Anna az intézmény amatőr művészeti programjait ismertette. A Pest Megyei Közművelődési Intézet szorosan kapcsolódik az Amator Artium felhívásához. A háromévente meghirdetett verseny Pest megyei kiállításait több helyszínen is megrendezik, és a program jelentőségét egy színes, a tárlaton szereplő alkotásokat bemutató album kiadásával erősítik.

Az intézmény fontosnak tartja az amatőr alkotók szakmai képzését, ezért a megyében már három településen tartottak vizuális művészeti képzéseket, elméleti és gyakorlati foglalkozásokat. Jelenleg Budapesten és Nagymaroson zajlik kilenc hónapos képzési sorozat, amelyre havonta egy alkalommal várják a megyében élő nem hivatásos művészeket.

Az intézmény nyaranta a Tolna megyei Szálkán szervezi meg alkotótáborát, melynek népszerűsége évről évre növekszik.

Az első civil kezdeményezéssel életre hívott amatőr művészeti galéria létrehozásáról és működéséről Jeszenyi Mihályné számolt be a konferencia résztvevői számára. A **Tiszaföldvári Galéria** országos viszonylatban is példaértékű kezdeményezés. A teljesen lakossági akcióként felújított és működtetett kiállítóter a település közművelődési programjainak egyik motorjaként működik.

A város főutcáján álló régi épület hasznosítását két éve javasolta egy képzőművészetet kedvelő kis közösség. A település anyagi eszközök hiányában az erősen felújítandó épületet – hosszas tárgyalásokat követően – renoválásért cserébe átadta a ma már Tiszaföldvári Képzőművész Alkotók Köre néven bejegyzésre került egyesület tagsága számára.

A galériában rendszeresen szerveznek kiállításokat mind a csoport, mind meghívott egyéni alkotók részére. A megnyitókön nem ritka, hogy 150 vendéget köszönhetnek, amely szám önmagáért beszél. Az alkotóközösség rendszeresen

szerepel a Jász-Nagykun-Szolnok megyei őszi tárlaton, és a Városi Művelődési Központ támogatásával gyakran szerveznek képzéseket, ahol szakmai tudásukat gyarapíthatják.

Angyal László, az AKT egyesület vezetője az **Amatőr Képző- és Iparművészek Hajdú-Bihar megyei Egyesületének** munkájáról számolt be. Előadásának címe Keresztutak (Kohézió egy amatőr (?) képzőművészeti csoportban) is sokatmondó utalás lehet az alkotóközösségek sajátos életére.

Az AKT tagjai számára 1994 óta folyamatosan lehetővé teszi az önképzést, a bemutatkozást és a szellemi műhelymunkát. A közösségi lét alapjait a személyes kapcsolatok, a forrásteremtés és az érdekérvényesítés jelentik. Az egyesületi tagságban professzionális és amatőr alkotók egyaránt közösségre leltek. Tematikus tárlatokat és nyári táborokat szerveznek, ez utóbbiakat felkészítő – továbbképző jelleggel. Munkájuk sokszor átível a megye határain is, regionális és nemzetközi kapcsolataik révén az egyesület tagjai más kiállításokon is bemutatkozási alkalmakat nyernek. A szervezet remek sajtókapcsolatai útján programjaival folyamatosan jelen van a térségi médiákban is.

Angyal László előadásában választ kaphattunk arra a kérdéskörre is, hogy az alkotóközösségek életében milyen motivációk és közösségi rendezvények képesek fenntartani a folyamatos, évtizedekben mérhető, eredményes működést.

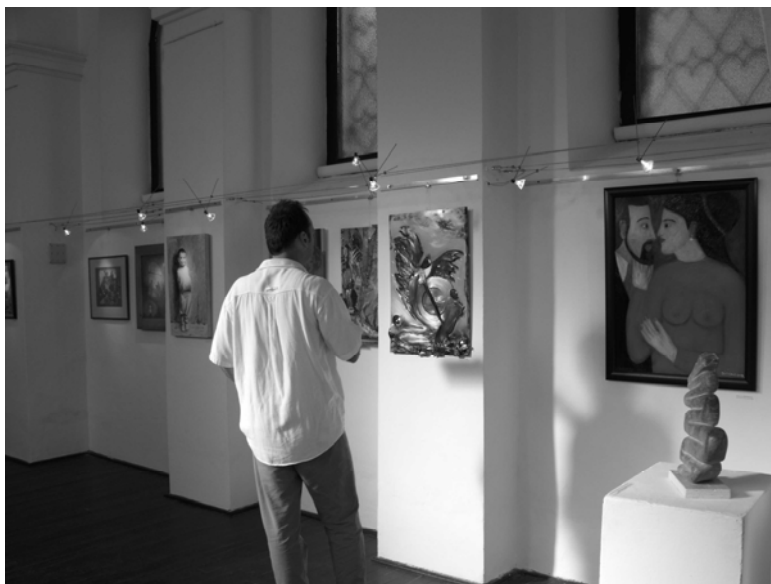
A konferencia zárásaként a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus e szakterületen szerzett tapasztalatairól és új kezdeményezéseiről tájékozódhattak a résztvevők, melyeket írásom további részében, mára időszerű tartalmakkal is bővítve ismertetek.

Új honlap – amart.hu

Az Esszencia Tárlatra készült el a www.amart.hu honlap, melyet a jubileumi XX. Amator Artium programhoz kapcsolódóan hozott létre az MMIKL Művészeti Programok Főosztálya. A weblapon megtekinthetők a megyei kiállításokon bemutatott művek – mintegy 1600(!) alkotás –, a zsűri-jegyzőkönyvek összesítői, eredménylisták, a megyékben működő alkotócsoportok adatai, továbbá a programban részt vett szakértők témához kapcsolódó írásai.

Utazó Esszencia. Az Esszencia Tárlat szervezése során merült fel egy utazó kiállítás gondolata. Hatalmas, mintegy másfél éves munka fekszik az Esszencia Tárlat létrehozásában, ezért szerettük volna az országban minél több helyen bemutatni az amatőr alkotóművészek értékteremtő tevékenységét, amivel több célunk is volt. Egyrészt szerettük volna a tárlatlátogatókkal közelebről is megismertetni az amatőr művészek tevékenységét, másrészt követendő példákkal és elérhető célokkal kívántuk motiválni az alkotókat és leendő pályázóinkat. Az országos tárlatból 68 alkotást válogattunk ki, melyek elsősorban műfaji és tech-

nikai típusművekként foglalhatók össze. A programban nagy szerepet szántunk az ismeretterjesztésnek is, ezért a kiállításokhoz ingyenes tárlatvezetést nyújtunk. Miután néhány vidéki kollégával beszéltünk az ötletről, hamarosan 15 helyszín jelentkezett az **Utazó Esszencia Kiállítás** fogadására. Elsőként július–augusztus hónapokban Balatonbogláron, a Kék és a Vörös Kápolnáknban rendeztük be a válogatott műveket. (Elfogulatlanul mondhatom, hogy csodálatos és felemelő élmény volt a kiválasztott művek együttes látványa.) Második tárlatunkat Kiskunfélegyházán, a harmadikat Tamásiban nyitottuk meg. A kiállítás 2010-re Debrecen, Nagykanizsa, Vác, Pásztó, Kaposvár, Tiszaföldvár, Budapest, Miskolc, Nagyatád, Pécs, Kalocsa és Gyöngyös városaiban talált befogadásra.

Esszencia Tárlat

MMIKL Képzőművészeti Szabadegyetem

A májusi konferenciánkon ismertettük azt a 16 művészeti témakör köré szerveződő elméleti előadás-sorozatot is, mely a zsűrizéseket követő konzultációkon tapasztalt hiányokra reflektálva született. A foglalkozások az esztétikai, színtani, kompozícióelméleti és installációs ismeretektől, a képzőművészeti műfajokon keresztül, a művészeti technikáig azokat a témákat taglalja, amelyek a

nem hivatásos alkotók gyakorlati munkájában is megmutatkoznak. A komplex program kifejezetten gyakorló alkotók részére nyújt hasznos, könyvekből el nem sajátítható ismereteket. Az elméleti előadások mellett a résztvevő alkotóknak lehetőségük van, hogy megmutassák újabb munkáikat, és azokról véleményt kérjenek. A program kísérleti szakaszában fél éven át Kiskunfélegyházán talált befogadásra, ahol sok tapasztalatot is szereztünk a résztvevőktől.

Expresszió alkotótábor

A „művészet szerelmesei” program kapcsán az országot járva egyre nagyobb igény mutatkozott olyan nyári képzés iránt, ahol az alkotók intenzíven sajátíthatnák el a vizualitás értékrendszerét. Kisebb tájékozódást követően láthattuk, hogy a számos, hazánkban működő alkotótelep többségében az önálló alkotómunkára vagy a stúdium-szerű tanulásra koncentrálnak. Ennek jegyében új táborozási lehetőséget kívántunk teremteni művészeink részére. Nyilvánvaló, hogy a rajztanulásra épülő tematika az amatőrök esetében nem jelenthet megoldást, tekintettel arra, hogy az akadémiai képzést és a több évtizednyi gyakorlatot nem pótolhatjuk. A megvalósult, *Expresszió* elnevezésű táborunk mottója is erre utalt: „*Nem ábrázolni tanulunk, hanem ábrázolva kifejezni*”. Ennek jegyében az MMIKL nyári alkotótáborát, Bálványos Huba szakmai vezetésével, 8 napos képzésként hirdettük meg. A 22 résztvevő vállalva a napi 12 órás munkát, a tárgyi-, emberi- és természeti témák kifejező megjelenítéseivel ismerkedhetett. A napi gyakorlatokat konzultáció követte, ahol az elkészült műveket elemeztük, a felmerült problémákhoz kapcsolódóan esténként előadásokat tartottunk. Különösen fontos, hogy módszerünk nem életkorhoz és művészi tapasztalatokhoz igazodik, hanem olyan szemléletet tükröz, amellyel az alkotók létező világunkból merítve, saját gondolataikat tudják hiteles képpé formálni.

A tábor során, a résztvevők javaslatára megfogalmazódott egy rendszeres, párhuzamos elméleti és gyakorlati kurzus lehetősége, ami néhány hét alatt szerencsésen realizálódott is.

Expresszió Alkotótábor

MMIKL Képzőművészeti szabadegyetem elméleti és gyakorlati program

Mint azt az előzőekben ismertettük, a Pest Megyei Közművelődési Intézetben és a Budapesti Művelődési Központban évek óta sikerrel működik a nem hivatásos alkotók számára olyan képzési program, amelyet modellként használva tíz részes, havonta egy alkalommal szervezett tanfolyamot indítottunk országos hatáskörben.

Az MMIKL-ben 2009 szeptemberében meghirdetett kurzusunkra Hajdú-Bihar, Tolna, Baranya, Békés, Zala, Győr-Moson-Sopron, Bács-Kiskun, Csongrád, Heves, Fejér és Veszprém megyékből érkeztek hallgatók, 30 fős csoportokban. Komárom-Esztergom megyében, Tatán, a nagy érdeklődésnek köszönhetően 25 résztvevővel önálló programot indítottunk. Az alkalmanként 8 órás elfoglaltság minden várakozásunkat felülmúlva óriási érdeklődésre tart számot.

Az MMIKL Művészeti Programok Főosztálya bízik abban, hogy az amatőr alkotóművészet területén a megyei közművelődési intézmények mintaértékű kezdeményezései, az MMIKL által koordinált, vidéki helyszíneken is beindított központi ismeretterjesztő előadásorozat és a gyakorlati képzések a 2011-ben esedékes XXI. Amator Artium azaz „*a művészet szerelmesei*” Országos Képző-

és Iparművészeti Kiállítás egykori és leendő pályázóinak eredményes szakmai támogatást jelentenek.

Munkánkkal a nem hivatásos alkotóknak olyan hiánypótló segítséget kívánunk nyújtani, amely értékteremtő alkotói tevékenységükhöz nélkülözhetetlen. Művészeti sikereikhez eszközül mi elsősorban a tanulás lehetőségét kínáljuk, hogy az alkotás folyamata ne csak szabadidős elfoglaltság, hanem önmaguk és mások számára is örömteli, élményt adó tevékenység legyen.

Expresszió Alkotótábor